

دیاردیا نه‌فسانه‌کرنی. . . سه‌بری سلیقانی

(به‌شی دوویی)

ئه‌و نفیسکاری کو ب زمانی داگیرکه‌ران دنقیسه خوهرسته‌یه‌ک ساز و ره‌وا دده داگیرکرنی وه‌ک پیکهاته ل گوری په‌روه‌ردیا جفاکی خوه مروقی نه‌ساز و کیمه‌ندام - مه‌به‌ست پتر ژنالیی تیرامانی قه - نکاره به‌ره‌نگاریا راستیی بکه یان بپه‌ژینه. هه‌روه‌سا ناخوازه ژ جه و زهمانی ده‌ریکه‌قه ژبو بینداریا وی راستیی، له‌ورا نه‌چاره کو په‌نایی بو (هزرا جفاکی، ته‌قایی) و ئه‌فسانه‌بوونی ببه چونکی ئه‌فسانه ل گهل ئاقلی ناگونجه و چونکی ژی - هیژ - ب ئاسانی ده‌ی باوه‌رکرن و وه‌رگرتن. ئه‌ف یه‌ک ل گوری لۆژیک و یاسایا فیزیکی ره‌وا یه به‌لی ل گوری یاسایا سنج و ئاکاری بریندارکرن زاتی مروقی یه. تو دخوازی هه‌بوونا خوه بسه‌لمینی به‌لی مه‌رج و پیکهینه‌ریی هه‌بوونی کیمن یان په‌یدا نابن، نه‌خوه چاره چی یه؟

ب هوئی ئاواپین ئایینی و په‌روه‌ردیی تو نکاری بقه‌ناسینی کو نه‌بوونا وان مه‌رج و پیکهینه‌ران گونه‌ها ته یه له‌ورا دئ هه‌ول بدی کو که‌سه‌ک دن (که‌س ب واته‌یا به‌رفره‌ه: مروق، ئاژهل و بیجان) گونه‌ه‌بار بکی ژ بو کو باوه‌ر بکی کو تو ساز و دورستی و هه‌قده‌م ئالیی به‌رامبه‌ر ژی وه‌ها تیگه‌هینی. ئه‌ف ره‌فتار، ب ئه‌سپایی، مروقان به‌ره‌ف ئه‌فسانه‌بوونی ده‌اژوو.

ژ بیر دکی کو تو یه‌کی ژ ته‌وه‌ریی سه‌ره‌که ل بازنئ ژیانئ - به‌رده‌وامی و گوهورینی - ده و سه‌رجه‌م که‌سین دن به‌شین هه‌فته‌فاقن بو ته به‌لی تو نکولیا (ئینکارا) زاتی خوه دکی و ل داویی پیویستی هه‌بوونا خوه (یا کو ژ بو سه‌لماندنا وی تو هه‌ول ددی) به‌رگومان دکی.

د پرانیا باران ده، دبه کو ساده‌یی و بی‌نیازی به یان ژی نه‌زانین و دیماغۆژی به، تو دبی ئالیکار ژ بو خراپکرن زاتی خوه و د هه‌مان ده‌می ده ئالیکار ژ بو ئافاکرنا زاته‌ک دن بیانی بو نمونه ده‌می کو تو تووشی ته‌نگاسیان دبی، ب ئاوایه‌ک به‌روه‌خت د سه‌ری خوه ده، سه‌ده‌مان ب هیزه‌ک ده‌رقه‌ گریدی وه‌ک: بوویه‌ر، قه‌ده‌ر، خوه‌دا و خوه‌زا یان ژی که‌سی سییه‌م و نه‌ئاماده.

ئانگو، تو دخوازی باوه‌ر بکی ئه‌قجا بدی باوه‌رکرن کو ژیده‌ری ته‌نگاسیی دووری ته یه و نه ب خیر و نه ب گونه‌ه‌تو نه په‌یوه‌ندیاری.

هه‌روه‌سا ل ده‌می فره‌ه‌یان ژی، کاتی کو قازانج دکی یان ب سه‌ر دکه‌قی، وه‌ک خه‌لات و ب ئاوایه‌ک بیگه‌زاف قه‌نجی و سوپاسیی ئاراسته‌ی هه‌مان هیزا ده‌رقه‌یی دکی، و ئه‌ف ژی عه‌ینی واته‌یی ده‌رباره‌ی ئافاکرن و خراپکرن زاتی مروقی رادگه‌هینه به‌لی جودایی د ناقبه‌را هه‌ردوو باران ده ئه‌وه کو یا یه‌کی وه‌ک گوئن تو نابیژی به‌لی وه‌ک کریار دکی و یا دوویی وه‌ک گوئن دبیژی به‌لی وه‌ک کریار ناکی.

د هه‌بوون یان نه‌بوونا وان زاتین بیانی و به‌رده‌وام ده - خوه‌دی وه‌ک میناک - ئاستئ وه‌رار و گه‌نده‌لیا مروقی خویا دبه. من گرتی کو خوه‌دی هه‌یه، وی چاخی دبه مه‌هانه‌یه‌ک کیس و

په‌ناگه‌ههک ئارام ل کێلێکێن بێچاره‌بوون و ئالووژیی. لێ، من گرتی ژێ کو خوه‌دێ نینه، هینگێ ئه‌و مرو‌ف دێ په‌نایێ بو‌ کێ ببه‌ ل ته‌نگا‌قیی؟ یان دێ سوپاسیا کێ بکه‌ ل فره‌هیی؟ گه‌له‌ک سانه‌هی یه‌ کو مرو‌ف راستیه‌کێ بکه‌ ئه‌فسانه‌ به‌لێ گه‌له‌ک زه‌حمه‌ته‌ کو مرو‌ف ئه‌فسانه‌یه‌کێ بکه‌ راستی و د نا‌فا مه‌ ده‌ کارێن زه‌حمه‌ت زوی ب زوی ئه‌نجام نادن له‌ورا رێژه‌یا پتر کارێ سانه‌هی هله‌بژیره‌ و راستیێ گۆری ئه‌فسانه‌بوونی دکه‌. نموونه‌ گه‌له‌کن و ده‌می بیافان ده‌ ب تاییه‌ت بیێن رامیاری، هونه‌ری و وێژه‌یی.

ئه‌ز دێ هه‌ول بدم کو هه‌ندک میناکن ده‌رباره‌ی بیافی دوماهیی بدم و ئه‌فجان ل سه‌ر باندۆر و کاریگه‌ریی براوه‌ستم.

نقیسکاره‌ک وه‌ک ئیسمایل به‌شکچی - وه‌ک نموونه - ساز و مرو‌ف به‌لێ بیانی (مه‌به‌ست ژ ئالیی ناسنامه و نه‌ته‌وه‌یی بیانی) گا‌فا کو فه‌لسه‌فه و ئیدۆلۆژیا نه‌ژاده‌په‌رستیا ترکی نکوول و پڕوته‌ست دکه‌ و ده‌ربیرینا هیفخیوازی و ئارمانجین ته‌ دکه‌، مافیێ ته‌ وه‌ک هه‌بوون، نه‌ته‌وه‌، دیرو‌ک، ناسنامه و زمان نه‌ تنی قه‌دناسینه لێ به‌لێ پیکۆلی دکه‌ کو به‌ین چه‌سپاندن، ئه‌فسانه‌بوونی به‌ره‌ف مرو‌فایی و راستی دبه‌، ئانگۆ کاره‌ک پڕ زه‌حمه‌ت دکه‌ و سه‌راره‌ی قی ته‌قی ئاوايین ده‌ربیرینی ناکه‌ مه‌هانه‌ ژ بو‌ هاقیوون یان هه‌قبوونی. به‌لێ ژ ئالیه‌ک دن گا‌فا کو نقیسکاره‌ک کورد ل گۆری ئاست و هه‌شمه‌ندیا خوه‌ فه‌لسه‌فه و ئیدۆلۆژیا بیانیان - چ ب هه‌مد و چ ژێ بی هه‌مد - ب زمانێ وان ده‌ربازی هوندری ته‌ وه‌ک خوانده‌فان دکه‌، هینگێ ئه‌و نقیسکار راستی به‌ره‌ف ئه‌فسانه‌بوونی دبه‌.

ئه‌و نقیسکاری کورد یی کو ب زمانێ داگیرکه‌ران دنقیسه‌ نه‌ تنی دلسه‌مینه‌ کو ئه‌و ب خوه‌ داگیرکری یه‌ به‌لێ خوه‌رسته‌یه‌ک ساز و ره‌وا ژێ دده‌ داگیرکرنی. ب هه‌مان زمانێ په‌یاما خوه‌ پێشکێشی ته‌ - یی قوربان و بریندار بو‌ وان ئه‌لفه‌بیێ و زمانان - دکه‌ و مه‌به‌ست ژ ئه‌لفه‌بیێ یان زمانان ل قییر پیکه‌ته‌یی سه‌ربخوه‌ یه‌ ژ بو‌ ناسنامه و سه‌ره‌ده‌ریی.

زمان بی ناسنامه دبه‌ به‌لێ ما قه‌ی ناسنامه بی زمان نابه‌؟

نقیسکاره‌ک وه‌ک ئیسمایل به‌شکچی ژێ ب زمانێ داگیرکه‌ران دنقیسه‌ و په‌یاما خوه‌ ب هه‌مان زمانێ پێشکێشی ئاسۆ و داها‌توویی ته‌ دکه‌ به‌لێ په‌رسیار ئه‌ف ئه‌: گه‌لو ئه‌و نقیسکاری کورد دکاره‌ ب زمانێ عه‌ره‌بی - تنی وه‌ک میناک - بیه‌تر ئیسمایل به‌شکچی ب زمانێ ترکی براگه‌هینه‌؟

ما قه‌ی ئه‌و دکاره‌ ژ ئیسمایل به‌شکچی خوه‌شکتر و سازتر ده‌ربیرینا ته‌ بکه‌؟ یان به‌ره‌فانی ماف و بنه‌مایین هه‌بوونا ته‌؟ ئه‌ری چ مایه‌ و که‌سه‌ک وه‌ک ئیسمایل به‌شکچی نه‌گۆتی؟

ئه‌و ب زمانێ خوه‌ پشته‌گیریا ته‌ دکه‌ به‌لێ تو ب زمانێ وی پشته‌گیریا خوه‌ دکێ و د وی مه‌ودایا کو د نا‌قه‌را (ئه‌و) و (ته‌) ده‌ په‌رسیار په‌یدا دبن.

ئه‌ف وه‌ک ته‌یۆری و په‌ره‌نسیپ به‌لێ وه‌ک پراکتیک و بو‌ها، هه‌مان که‌س سه‌را مافیێ ته‌، ناسنامه و زمانێ ته‌ هاتیه‌ گرتن، زندانکرن و ئه‌شکه‌نجه‌دان، ئانگۆ وه‌کو ناسنامه و نه‌ته‌وه‌ نه‌ کورده‌ به‌لێ ئه‌و نقیسکاری دن کورده‌ و ل گه‌ل هندی هه‌ردوو خه‌باتی دکن و ل سه‌ر - مریشکین دایکان و تووتنی باقان - دنقیسن به‌لێ یه‌ک ب زمانێ خوه‌ و یه‌ک ب زمانێ داگیرکه‌ری خوه‌.

ل فر ئه‌ز دخوازم په‌رسیاره‌کێ ئاراسته‌ بکم: د یاسایا خوه‌زایی ده‌، و ل گۆری زانستی فیمینیزی، چ جیاوازی د نا‌قه‌را ئه‌فسانه‌بوون و راستی ده‌ دمینه‌؟

کیژان ژ هه‌ردوویان راستیان دکه‌ ئه‌فسانه‌ و کی ئه‌فسانه‌یان دکه‌ راستی؟

به‌رده‌وام دبه‌